

Afdelings dressuur

Inleiding

Afdelingsdressuur, ook wel het rijden met een vier- of zestal, is een leuke vorm van teamsport in de discipline dressuur. Een aantal jaar geleden was het nog gebruikelijk dat er bij ieder Concours Hippique afdelingsdressuur werd verreden, tegenwoordig komt dit nog in veel mindere mate voor. Een bekend gegeven is dat deze vorm van paardensport bij de pony's duidelijk nog meer beoefend wordt dan bij de paarden.

De tijd dat leden zich, soms zelfs dwangmatig, met alle mogelijke regels en reglementen lieten verplichten om mee te rijden in de afdelingsdressuur ligt ver achter ons.

Samen met anderen sport beoefenen kent echter zijn voordelen, maar heeft ook nadelen.

Vroeger was het verplicht deel te nemen aan de afdelingsdressuur tijdens wedstrijden. Dit is niet meer het geval. De maatschappij verandert. Het aantal teams dat meedoet aan de kampioenschappen voor de afdelingsdressuur loopt ieder jaar terug. Mensen zijn steeds meer individueel bezig en minder in verenigingsverband. Er komen steeds meer professionele ruiters. Toch zijn er nog steeds veel voordelen aan het afdelingsdressuurrijden.

Afdelingsdressuur kan sfeerbepalend zijn in de vereniging en de teamgeest bevorderen.

Hierdoor vindt een positieve uitstraling plaats. Het samen doen en het samen leren is een positief aspect. Afdelingsdressuur staat of valt in belangrijke mate met de sfeer binnen de eigen vereniging en de kennisoverdracht van de commandant. De wijze waarop men zich voor de vereniging wil inzetten hangt af van datgene wat men bij die vereniging geboden krijgt, maar ook op welke wijze men in de gelegenheid gesteld wordt de ruitersport te bedrijven en van de mate waarin geleverde prestaties erkend en gewaardeerd worden.

Uit de praktijk blijkt dat jonge mensen/ instructeurs vaak niet eens beginnen aan de begeleiding van een zes- of viertal, omdat men er niet voor gevraagd wordt vanuit het verenigingsbestuur, de commando's te moeilijk zijn, men het niet aandurft om voor een groep te gaan staan of helemaal niet bekend is met het vier- en zestal rijden. Daarom heeft de KNHS deze brochure over afdelingsdressuur ontwikkeld. In deze brochure is een uitleg te vinden over de regels voor het deelnemen aan wedstrijden en worden oefeningen en commando's besproken. Kijk voor alle reglementaire bepalingen over afdelingsdressuur in het Wedstrijdreglement Dressuur.

Algemeen

Afdelingsdressuur wordt verreden in teamverband. Dit kan in een vier- of in een zestal zijn. Wedstrijden voor afdelingsdressuur worden uitgeschreven in de klassen L, M en Z. Voor iedere klasse zijn speciaal hiervoor ontwikkelde dressuurproeven voor paarden en pony zes- en viertallen. De proeven zijn te vinden in het dressuurproevenboekje en te downloaden vanaf de website van de KNHS.

In de afdelingsdressuur vormen ruiters een deel van een afdeling die alleen succesvol kan zijn als iedereen zich hier voor inzet. Oefeningen in de afdelingsdressuur geven de instructeur een goed beeld van de rijkunst van zijn leerlingen. In de oefeningen zijn orde, rust, regelmatig in alle bewegingen en het rijden van vlotte gangen essentieel voor een goed resultaat.

De ruiter moet gevoel voor het juiste tempo krijgen en voor het behouden van de voorgeschreven afstanden en tussenruimten. De instructeur zal zorgen dat de overgangen zo vloeiend mogelijk gemaakt worden.

De afdelingsdressuurproeven moeten worden gecommandeerd. Het is de voorlezer of commandant niet toegestaan om tijdens de proef aanwijzingen te geven, anders dan het letterlijk voorlezen/ commanderen van de afdelingsdressuurproef.

Uitleg van de gebruikte termen in de afdelingsdressuur

In de afdelingsdressuur wordt gebruik gemaakt van een aantal termen. Hieronder volgt een uitleg van de meest gebruikte termen.

Commando's

Elk commando bestaat uit een waarschuwingscommando en een uitvoeringscommando (MARS). Er kunnen ook aanwijzingen worden gegeven, zonder uitvoeringscommando (m.a.w. commando's zeggenderwijs). Om uniformiteit in de commando's te verkrijgen zijn de commando's achter de opdrachten in het dressuurproevenboekje vermeld.

De colonne

Wanneer een afdelingsdressuurteam achter elkaar rijdt dan noemen we dit een colonne. Dit kan zijn met enen, met tweeën of met drieën. Dit laatste alleen in het geval van een zestal.

Colonne met enen:

- 1
- 2
- 3
- 4 afstand 1 meter
- 5
- 6

Colonne met tweeën:

- 2 -1
- 4 -3 afstand 1 meter, ruiters beugel aan beugel
- 6-5

Colonne met drieën:

- 3-2-1
- 6-5-4 afstand 1 meter, ruiters beugel aan beugel

Het gelid

Wanneer een afdelingsdressuurteam naast elkaar rijdt of halthoudt dan noemen we dit een gelid. Het gelid kan zijn: open en gesloten.

Het open gelid

Tussenruimte bij het opstellen: 3 meter, de commandant 4 meter voor het midden

commandant
6 5 4 3 2 1

Het gesloten gelid

De ruiters beugel aan beugel, de commandant 4 meter voor het midden

commandant
6 5 4 3 2 1

Het opstellen en halthouden van het gelid

Het opstellen en halthouden van het zes- of viertal in het gelid kan aaneengesloten zijn, dus beugel aan

beugel, of met tussenruimte, bijvoorbeeld 3 meter tussenruimte. Op wedstrijden dient het zes- of viertal midden voor de jury bij B op te stellen, dat wil zeggen dat bij het opstellen van het gelid op de A-C lijn de lijn E-B tussen de ruiters 3 en 4 moet liggen bij een zestal en bij een viertal tussen de ruiters 2 en 3. Het opstellen gebeurt op het commando; "Formeert gelid (cq. Met ....meter tussenruimte, open gelid) – Mars". Of bv. "Links (of rechts) formeert open gelid ....meter tussenruimte – Mars".

Vanaf de linkerhand wordt het gelid links geformeerd waarbij de kopman eerst afwendt en halthoudt en de volgende ruiters aan de linkerkant van de kopman aansluiten. Vanaf de rechterhand wordt het gelid rechts geformeerd waarbij de kopman eerst afwendt en halthoudt waarna de andere ruiters de kopman voorbij rijden om zo aan de linkerkant van de kopman aan te sluiten. Vanuit de jury bij B gezien moet de kopman dus altijd links staan. De kopman wordt ook wel rechtervleugelman genoemd.

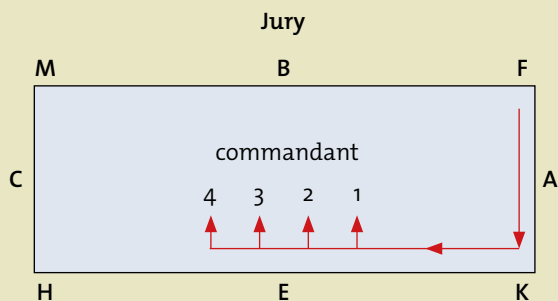
Wanneer het gelid is opgesteld wordt, tenzij anders vermeld, altijd vanaf de rechtervleugel (dit is vanuit de ruiters gezien de rechterkant) afgebroken en de

hoefslag rechts vervolgd. Hierbij wordt dan met enen voorwaarts gegaan. Het commando is dan ook bijvoorbeeld “met enen voorwaarts in arbeidsstap, 1 meter afstand hoefslag rechts volgen – Mars”. Ook kan het gelid in het geheel (allen tegelijk) voorwaarts gaan. Het commando is dan “gelid, voorwaarts in arbeidsstap hoefslag rechts volgen – Mars”.

Als voorbeeld hieronder het opstellen van een rechts geformeerd open gelid (viertal) bij het groeten.

Het groeten van de jury

In het geval van beoordeling door 1 jurylid neemt dit jurylid plaats bij B.

In geval van beoordeling door 2 juryleden neemt de hoofdjury plaats bij B en een tweede jury bij C. Bij kampioenschappen is er een jury bij B en, wanneer bepaald, ook een jury bij C.

De commandant is niet te paard en presenteert het viertal. Uitsluitend de commandant brengt, zowel bij het begin als aan het einde van de proef, voor het front van het viertal de groet uit naar de juryleden. Vervolgens neemt de commandant zijn plaats in. Bij beoordeling door 1 jurylid neemt de commandant voor het commanderen van de proef plaats tussen F en B. Bij beoordeling door twee juryleden neemt de commandant plaats tussen B en M.

Het voorwaarts gaan en het veranderen van gangen

Hiervoor worden de volgende commando's gegeven;

Voorwaarts	-	mars
Stap	-	mars
Draf	-	mars
Galop	-	mars
Colonne/ gelid	-	Halt

Uitvoering van de afdelingsdressuurprogramma's

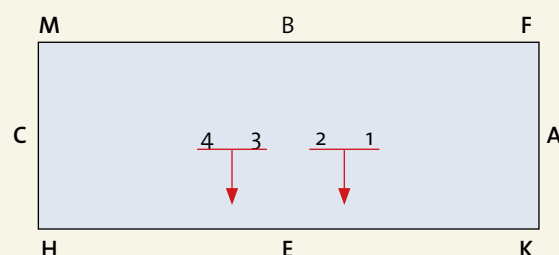
Over het algemeen geldt, wanneer niets wordt gecommandeerd, dat de afdeling het programma vervolgt op dezelfde hand.

In de afdelingsdressuur dient de oorspronkelijke volgorde – tenzij anders gevraagd – gehandhaafd te blijven op straffe van uitsluiting. Het herstellen van een niet gevraagde plaatswisseling wordt bestraft als onder 'strafpunten' aangegeven in het Wedstrijdreglement Dressuur.

Het achterwaarts gaan vanuit het gelid

Wanneer in de afdelingsdressuurproef gevraagd wordt om vanaf de linkervleugel met enen achterwaarts te gaan vanuit het gelid dat heeft halt gehouden op de middenlijn. Betekent dit dat de combinatie die vanuit de ruiters gezien het verst naar links staat het eerst achterwaarts gaat. Zoals hiernaast is weergegeven is dit de nummer 4 van het viertal, daarna de nummer 3, daarna de nummer 2 en als laatste de nummer 1 van het viertal.

Wanneer in de afdelingsdressuurproef gevraagd wordt met tweeën achterwaarts te gaan vanaf de linkervleugel betekent dit dat de nummers 4 en 3 als eerste tegelijk achterwaarts gaan en daarna de nummers 2 en 1.

De verandering van richting

In Colonne

De verandering van richting in colonne gebeurt steeds op commando van de instructeur. Bij bijvoorbeeld het commando hoofd der colonne rechts. Het hoofd der colonne gaat rechts en de andere ruiters volgen tot het hoofd der colonne weer rechttuit gaat op commando.

In het gelid

De richting is steeds op de buitenvleugelman (ook wel kopman/ rechtervleugelman), ook de tussenruimte bij een geopend gelid wordt onderhouden vanaf de buitenvleugelman. Alle ruiters kijken daarvoor naar de opkomende vleugel, de buitenvleugelman kijkt naar binnen. Wanneer de wending wordt uitgevoerd zal de binnenvleugelman (laatste ruiter) een wending maken met een straal van 3 meter. Voor het gericht opkomen zal het noodzakelijk zijn dat de opkomende vleugel het tempo uitstrekt terwijl de binnenvleugel het tempo verkort.

De vormverandering

Het vormen van de colonne uit het gelid

De kopman gaat in de oorspronkelijke gang of gaat voorwaarts indien de afdeling stilstaat. De overige ruiters gaan over in een lagere gang of houden halt, indien de afdeling stapt. Zij nemen tijdig de gang van het hoofd over, wenden opvolgend van de rechtervleugel af, en nemen langs de kortste weg hun plaatsen in. Opgesteld voor de jury gaan alle ruiters na het afmarcheren opvolgend recht vooruit (dit wordt gedaan opdat de jury zich een goed oordeel kan vormen of de paarden bij het afmarcheren niet kleven of slingeren).

Het vormen van het gelid uit de colonne

Het vormen van een gelid wordt bij richtingverandering uitgevoerd.

Het hoofd van de colonne wendt af en gaat na twee

paardlengten in de naast lagere gang over of houdt halt indien de afdeling stapt. De overige ruiters wenden vervolgens links of rechts af, zodat zij, na te zijn afgewend, aaneengesloten of met tussenruimten van ...meter links naast hun kopman in het gelid komen. Zij nemen vervolgens de gang van de kopman over of houden halt.

Bij het formeren van het open gelid is de uitvoering dezelfde als bij gesloten gelid, met dien verstande dat de ruiters 3 meter tussenruimte houden.

Het openen van het gesloten gelid

Nummer 1 gaat rechtuit en regelt het tempo naar de andere ruiters; de overige ruiters bewegen zich half-links naar hun plaatsen waarbij zonodig het tempo wordt verhoogd.

Het sluiten van het gelid

Nummer 1 gaat rechtuit en regelt het tempo naar de andere ruiters; de overige ruiters begeven zich half-rechts naar hun plaats waarbij zonodig het tempo wordt verhoogd.

Het uitvoeren van een onderdeel op of bij een letter

Indien wordt gevraagd iets 'op A' of 'op C' uit te voeren wordt hiermee bedoeld dat de ruiters het gevraagde op de korte zijde bij A of C moeten uitvoeren. Wanneer wordt gevraagd iets bijvoorbeeld 'bij A', 'bij C' of 'bij B' uit te voeren wordt bedoeld dat de ruiters met de uitvoering moeten beginnen bij de genoemde letter.

Regels uit het Wedstrijdreglement Dressuur

Op de afdelingsdressuur is het Wedstrijdreglement Dressuur van toepassing; Voor deelname aan de afdelingsdressuur is het verplicht in het bezit te zijn van een geldige startkaart. De kleding eisen en eisen aan het harnachement zijn dezelfde als tijdens de individuele dressuurproeven. Hieronder een opsomming van de afwijkende reglementaire bepalingen;

1. Het gebruik van een karwats of dressuurzweep is uitsluitend toegestaan in de klasse L; sporen zijn in alle klassen toegestaan, maar in geen enkele klasse verplicht.
2. Vier- en zestallen dienen te worden samengesteld uit leden afkomstig van dezelfde vereniging, dezelfde kring of dezelfde regio, afhankelijk van het gestelde in het vraagprogramma.
3. Indien in dezelfde vereniging meerdere viertallen beschikbaar zijn, mogen deze viertallen aan dezelfde wedstrijd deelnemen, ook wanneer gestart wordt in dezelfde klasse.

4. Stang en trens zijn toegestaan voor zes- en viertallen paarden vanaf klasse Z wanneer alle combinaties Z dressuur uitkomen/geklasseerd zijn.
5. Het dragen van een hoedje is toegestaan voor zes- en viertallen paarden vanaf klasse Z wanneer alle combinaties Z dressuur uitkomen/geklasseerd zijn.
6. Strafpunten; Zie individuele dressuur.
7. Een vier- of zestal mag nooit incompleet starten of doorrijden.

Klasse-indeling van de afdeling

Voor de klasse-indeling is de samenstelling van de afdeling maatgevend, overeenkomstig het volgende puntensysteem:

- L-combinatie of lager: 1 punt
- M-combinatie: 2 punten
- Z combinatie of hoger: 3 punten

Zestallen starten in de klasse:

- Totaal van 9 punten of minder: L
- Totaal van 10 t/m 13: M
- Totaal van 14 punten of meer: Z

Viertallen starten in de klasse:

- Totaal 6 punten of minder: L
- Totaal van 7 t/m 9 punten: M
- Totaal van 10 punten of meer: Z

Maximaal 1 combinatie uitkomend in een zes- of viertal bij de paarden, mag hoger geklasseerd zijn dan Z2 dressuur. De deelnemende vier en zestallen rijden in handicap, behalve indien er 4 vier of zestallen of meer in een bepaalde klasse deelnemen.

Een zes- of viertal mag in een hogere klasse starten dan door het puntenaantal van de afdeling aangegeven wordt. Het bestuur van de vereniging is verantwoordelijk voor het in de juiste klasse starten van een afdeling van de betreffende vereniging.

In verband met de selectieprocedure voor de kring-, regionale- en KNHS- kampioenschappen is een regeling van toepassing, die erin voorziet dat voor het bovengenoemde puntensysteem de klasse geldt, waarin een combinatie reglementair geklasseerd of startgerechtigd is. In dit verband wil “geklasseerd” zeggen, dat het gaat om de klasse waarin een combinatie per 1 april van het betreffende wedstrijdjaar, met ten minste 1 winstpunt geregistreerd staat. In dit kader betekent “startgerechtigd”: de laagste klasse waarin een nog niet geklasseerde, nieuw gevormde combinatie in het geval van deelname aan de individuele dressuur uit zou mogen komen. Indien er vanaf 1 oktober gereden wordt in zes- of viertalverband, is de stand van een combinatie per 1 oktober bepalend.

Samenstelling pony 6 of 4 tallen

Pony zes- en viertallen worden samengesteld met pony's, behorende tot de categorieën A, B en C (max. 1 combinatie mag cat. C zijn) of behorende tot de categorieën B, C, D en E; er wordt gereden in de klassen L, M en Z.

Het eventueel verschil in stokmaat van de pony's mag door de jury niet in de beoordeling van een afdeling worden betrokken, evenmin het gebruik van een staart- riem.

Reservecombinatie/ reserve paard

Wanneer tijdens de afdelingsdressuurproef één van de deelnemende paarden verschijnselen van kreupelheid vertoont, zal deze combinatie of het paard uitsluitend op initiatief van de (voorzitter van de) jury door een ander mogen worden vervangen, indien in de onmiddellijke nabijheid een reservecombinatie of een reservepaard gereed staat en de afdelingsdressuurproef direct kan worden vervolgd. De formatie mag in dat geval door de commandant herzien worden.

Gelegenheidscombinatie

Het is toegestaan dat een ruiter en een paard uit dezelfde vereniging, kring of regio afhankelijk van de samenstelling van het afdelingsdressuurteam welke geen vaste combinatie vormen, maar die ieder wel een geldige startkaart hebben, in een andere combinatie deelnemen aan de afdelingsdressuur (zgn. gelegenheidscombinatie).

Op een val van ruiter en/ of paard tijdens een afdelingsproef, is het bepaalde zoals in de individuele dressuur van toepassing.

Uniformiteit en verzorging

Voor een goed resultaat op het punt uniformiteit en verzorging dienen de pony's/paarden van de afdeling op een zelfde wijze getoiletteerd te zijn en een zo uniform mogelijk zadel en hoofdstel te dragen, ook de ruiters dienen zo uniform mogelijk gekleed te gaan.